

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	A.F. Hilhorst	Datum	21 maart 2023
Doorkiesnummer	14030	Kenmerk	11047101
E-mail	iana.hilhorst@utrecht.nl	Onderwerp	Onderzoek Sportbestuurders over discriminatie en inclusie bij Utrechtse sportclubs
Bijlage(n)	1	Beleidsveld	Sport

Geachte leden van de raad,

Op [23 november 2021](#) 2021 informeerden wij u over de voortgang van de motie 2021/127 "[Onderzoek Discriminatie bij sportverenigingen](#)" die uw Raad bij de behandeling van de [Utrechtse sportagenda](#) in juni 2021 indiende. Via deze motie heeft u gevraagd om onderzoek te doen naar discriminatie op grond van afkomst, opleidingsniveau en geaardheid bij sportverenigingen in Utrecht. Wij hebben het Mulier Instituut opdracht gegeven om dit onderzoek uit te voeren. Via deze brief informeren wij u over de publicatie van het onderzoek en de belangrijkste uitkomsten en aanbevelingen. Het onderzoek is als bijlage toegevoegd.

Bestaande gegevens over discriminatie in de sport

Er komen er relatief weinig meldingen binnen van discriminatie in de sport. Uit de Inwonersenquête 2021 blijkt dat 1% van de Utrechters van 18 jaar en ouder discriminatie ervaart bij sportclubs. Het aantal meldingen van discriminatie bij sportverenigingen dat gedaan wordt bij Art. 1 Midden-Nederland is beperkt. In 2022 waren dit 8 voorvallen, in 2021 waren dit er 12. Dat er relatief weinig wordt gemeld, betekent niet dat discriminatie in de sport niet voorkomt. Zo laat de Monitor 'Ons voetbal is van iedereen' door het Mulier Instituut (nog niet gepubliceerd) zien dat er landelijk via de ADV's in 2021 72 voetbal gerelateerde meldingen binnenkwamen terwijl voetbalbond KNVB in seizoen 2021-2022 landelijk in totaal 333 meldingen van discriminatie ontving. Bij deze meldingscijfers wordt verwacht dat er sprake is van onderrepresentatie. Het SCP- [rapport](#) uit 2020 laat ook zien dat de meldingen die binnenkomen alleen het topje van de ijsberg laten zien. De meeste mensen die te maken krijgen met discriminatie, melden hun ervaring niet. Dit knelpunt doet zich landelijk en ook in onze gemeente voor.

Het onderzoek

Dit onderzoek geeft geen uitsluitsel over hoe vaak discriminatie in de sport voorkomt. Er is namelijk geen sprake van een representatief onderzoek onder de Utrechtse bevolking. We kijken kritisch naar de kwetsbaarheid in de representativiteit van het onderzoek en de conclusies die we eraan verbinden. Discriminatie is lastig meetbaar te maken, dit neem niet weg dat we de signalen uit dit onderzoek oppakken en ermee aan de slag willen.

Het Mulier Insituut heeft onderzoek gedaan naar discriminatie op verschillende gronden: leeftijd, seksuele oriëntatie, gender, inkomen/ opleidingsniveau, geloof, huidskleur en beperking. Het onderzoek betrof twee vragenlijsten en 8 kwalitatieve interviews. De eerste vragenlijst over uitsluiting

en sociale diversiteit onder Utrechtse sportverenigingsbestuurders is door 50 bestuurders ingevuld (een respons van 23%). In de ingevulde vragenlijsten zijn grote verenigingen en teamsporten oververtegenwoordigd. Daardoor kunnen geen representatieve conclusies worden getrokken voor heel Utrecht. Voor het schetsen van een beeld over discriminatie is dit onderzoek toch goed bruikbaar, landelijke gegevens laten zien dat juist bij teamsporten discriminatie vaker voorkomt. Aanvullend zijn 8 Utrechtse sportverenigingsbestuurders geïnterviewd als verdieping op de kwantitatieve data.

De tweede vragenlijst is uitgezet onder Utrechtse inwoners die te maken hebben (gehad) met discriminatie en/of ongelijke behandeling/toegankelijkheid binnen de Utrechtse sport(vereniging), 87 mensen hebben de vragenlijst ingevuld en 13 daarvan geven aan ervaringen met discriminatie te hebben gehad.

Het is waarschijnlijk dat de resultaten uit dit onderzoek een positiever beeld schetsen dan de werkelijkheid. Verenigingen die affiniteit hebben met dit onderwerp zullen de vragenlijst vermoedelijk vaker invullen. Daarnaast is het delen van ervaringen met discriminatie persoonlijk, dit kan ervoor zorgen dat mensen niet bereid zijn hun ervaringen te delen in een vragenlijst.

Uitkomsten

De belangrijkste uitkomsten van het onderzoek zijn:

1. Discriminatie komt in de Utrechtse sport voor en beïnvloedt het sportgedrag:

- Een kwart van de bevraagde Utrechtse verenigingsbestuurders hebben in de afgelopen vijf jaar een discriminatie incident meegemaakt bij hun vereniging. Deze hadden het vaakst betrekking op huidkleur en/of herkomst, gevolgd door seksuele oriëntatie en geslacht/ genderidentiteit.
- De bevraagde inwoners die discriminatie meemaken geven het vaakst aan dat dit voorkomt in de vorm van opmerkingen/grappen. Grappen/ opmerkingen over seksuele voorkeur en/of over huidskleur komen bij Utrechtse verenigingen vaker voor dan gemiddeld in Nederland.
- Van de dertien personen die in de vragenlijst aangeven discriminatie te hebben meegemaakt is dit onder meer op basis van geslacht/genderidentiteit, huidskleur/afkomst, beperking. Vijf van deze inwoners geven aan door deze ervaring te zijn gestopt met het beoefenen van hun sport.

2. De helft van de Utrechtse sportclubs heeft (reactief) antidiscriminatiebeleid, er is ook een grote ondersteuningsbehoefte:

- Ongeveer de helft van Utrechtse sportclubs die de vragenlijst hebben ingevuld, hebben antidiscriminatie en/ of diversiteitsbeleid, dat is meer dan het landelijk gemiddelde. De verenigingen die antidiscriminatiebeleid hebben vullen dit vaak reactief in en minder vaak preventief.
- De helft van de bevraagde verenigingen geeft aan een ondersteuningsbehoefte te hebben, vooral in de vorm van duidelijke protocollen over hoe te handelen bij discriminatie- incidenten.

3. Het thema discriminatie wordt belangrijker bij sportaanbieders, wel wordt een sociale kramp (ongemak) waargenomen.

- Er wordt steeds vaker aandacht besteed aan het thema discriminatie. Wel zorgt sociale kramp ervoor dat het thema lastig bespreekbaar is. Dit ongemak beperkt de mogelijkheden om eigen (onbewuste) vooroordelen of stereotype denkbepelden te verkennen, en te verkennen hoe dit de verenigingscultuur beïnvloed. Het zorgt ervoor dat discriminatoire opmerkingen niet altijd worden (h)erkend en dat incidenten niet altijd worden gemeld en intern binnen de vereniging worden opgelost.

Aanbevelingen

Door de onderzoekers worden twee aanbevelingen gedaan om discriminatie in de sport te verminderen.

De eerste aanbeveling heeft betrekking op het doen van verder onderzoek. Om een representatief beeld te krijgen van hoe veel discriminatie voorkomt in de Utrechtse sport is een bevolkingsonderzoek nodig, gericht op uitsluitingsmechanismen richting specifieke groepen. Op dit moment wordt via de Inwonersenquête van de gemeente Utrecht en via Art.1 Midden-Nederland informatie verzameld over discriminatie op verschillende vormen, waaronder sport. De inwonersenquête is een gewogen bevolkingsonderzoek maar er kan sprake zijn van ondervertegenwoordiging. Ook bij de meldingen

van Art.1 Midden- Nederland is sprake van ondervertegenwoordiging, incidenten worden namelijk niet altijd (via Art.1 Midden- Nederland) gemeld. We denken met de beschikbare gegevens en de conclusies uit dit onderzoek voldoende informatie te hebben om aan de slag te gaan. We kiezen er daarom voor op dit moment geen opdracht te geven voor verder onderzoek.

De tweede aanbeveling uit het onderzoek heeft betrekking op de rol van de gemeente Utrecht en SportUtrecht in het expliciet agenderen van het thema discriminatie. Hoewel er in de sport meer aandacht is voor het thema discriminatie, blijft dit moeilijk bespreekbaar. In de [antidiscriminatie agenda](#) wordt onder de noemer positieve sportcultuur ingezet op het tegengaan van discriminatie. Wij beschouwen antidiscriminatie als een essentieel onderdeel van het thema positieve sportcultuur omdat dit een voorwaarde is voor het creëren van een omgeving waar iedereen veilig en met plezier kan sporten. Samen met SportUtrecht, Art.1 Midden-Nederland, de KNVB en FC Utrecht wordt ingezet op het bespreekbaar maken van discriminatie, en het inzichtelijk maken van wat er in de stad al gebeurt op dit thema. Dit is een aanpak die blijvende aandacht vraagt en die wij ook willen doorzetten. Zo organiseert SportUtrecht een meet-up reeks Diversiteit & Inclusie waar sportaanbieders samen in gesprek gaan over het thema en maakt FC Utrecht in hun zij-aan-zij project verschillende thema's bespreekbaar. Ook worden sportaanbieders door SportUtrecht en Art. 1 Midden-Nederland ondersteund in het nemen van verschillende antidiscriminatie maatregelen.

We gaan met de tweede aanbeveling aan de slag door te verkennen hoe aandacht voor antidiscriminatie in de sport explicieter kan worden gemaakt. Dit gaan we doen door de komende periode in gesprek te gaan met partners in de stad om de uitkomsten van dit onderzoek te bespreken en deze expliciete aandacht voor antidiscriminatie vorm te geven.

Concreet gaan we ons richten op:

- De meldingsbereidheid. Dit is niet alleen in de sport een bekend probleem. Ook bij andere maatschappelijke terreinen zien we dit terug. Samen met Art.1MN wordt hieraan gewerkt. Dit wordt meegenomen bij het opstellen van de nieuwe aanpak inclusie. Met SportUtrecht bespreken we hoe we ervoor kunnen zorgen dat meldingen van discriminatie niet blijven hangen binnen de sportorganisatie maar worden doorgezet naar Art. 1MN. Door in te zetten op het doorsturen van meldingen naar Art. 1 MN kunnen melders steun en ondersteuning ontvangen van mensen met expertise op dit thema.
- We zetten (verder) in op het tegengaan van de 'sociale kramp'. Deze ambitie is een voortzetting van de anti-discriminatieagenda. Het bespreekbaar maken van discriminatie vergroot de transparantie en het leervermogen van sportaanbieders om te werken aan een inclusieve sportcultuur. Dit doen we door met SportUtrecht en Art. 1 MN in gesprek te gaan over het versterken van hun en onze samenwerking.
- We verkennen hoe concrete anti-discriminatiemaatregelen beter kunnen worden gefaciliteerd. Dit doen we in gesprek met SportUtrecht en Art. 1 MN. Ook nemen we een aanpak antidiscriminatie op in het nieuwe Utrechtse Sportakkoord.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,